

Beslut

efter kvalitetsgranskning av lärares arbete för
att tidigt motverka könsbundna utbildnings-
och yrkesval vid Älvstranden bildningscentrum
4-6 i Hagfors kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Älvstranden bildningscentrum 4-6 avseende verksamhetens kvalitet vad gäller lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att undersöka hur skolor genom undervisning och studie- och yrkesvägledning arbetar i årskurs 4-6 för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I granskningen bedöms följande frågeställning:

- I vilken utsträckning arbetar lärare i undervisningen med att motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området vilket beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. På det granskade området bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola/verksamhet bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Älvstranden bildningscentrum 4-6 i följande utsträckning:

Lärare arbetar i flera delar med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt särskilt med avseende på kön.

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2024-05-02 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:8801) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning inom området.

Lärares arbete för att motverka könsstereotypa föreställningar

Inom detta område granskas hur lärare arbetar för att skapa en jämställd undervisning, hur lärare arbetar för att undervisa om jämställdhet och hur lärare arbetar med studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärarna arbetar i flera delar med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är följande:

Granskningen visar att lärarna i några delar låter undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt. Lärarna utformar undervisningen så att den främjar ett inkluderande klassrumsklimat men de har ett begränsat fokus på kön som definierande faktor. Vidare visar granskningen att ett jämställdhetsperspektiv endast inkluderas i vissa ämnen och moment i undervisningen, men att lärarna i viss mån spontant fångar upp frågor som rör jämställdhet. Lärarna utmanar dock inte på ett tydligt sätt elevernas upplevelse av den egna förmågan utifrån ett könsperspektiv. Det framgår vidare i granskningen att det på skolan förekommer gemensamma inslag kopplat till studie- och yrkesvägledning, även om lärarna härutöver inte på ett strukturerat sätt arbetar med studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Könsbundna utbildnings- och yrkesval problematiseras i vissa fall av lärarna. Däremot arbetar inte lärarna på ett strukturerat sätt för att studie- och yrkesvägledningen ska vara aktuell och relevant.

Lärares arbete för att skapa en jämställd undervisning

Granskningen visar att lärarna i några delar låter undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt. Av intervju med lärare framgår att lärarna har ett aktivt arbete kring värdegrund och trygghet i undervisningen, men att det sällan är fokus på normer kopplat till kön. Lärarna beskriver att det förhållningssätt de har gentemot eleverna är individinriktat och att de inte vill förstärka skillnader mellan könen genom att uppmärksamma dem. Vidare framgår i intervjuer med lärare och studie- och yrkesvägledare att de för ett år sedan hade kollegialt lärande med fokus på normkritiskt perspektiv. Detta har dock inte resulterat i gemensamma rutiner

utan fokuserade på lärarnas individuella förhållningssätt. Ett normkritiskt perspektiv ingår även i andra, gemensamma utvecklingsarbeten som läslyftet och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Rektorn berättar i intervjun att det är individuellt hur lärarna lägger upp sin undervisning men att hen ser att lärarna har ett normmedvetet förhållningssätt, bland annat genom hur de problematiserar den lokala, könsuppdelade arbetsmarknaden.

Av granskningen framgår att lärarna utformar undervisningen så att den främjar ett inkluderande klassrumsklimat men att de har ett begränsat fokus på kön som definierande faktor. I intervjun med lärare framgår att de använder olika metoder för att fördela ordet bland eleverna. Ibland fördelas ordet genom slump och de använder även EPA-modellen (enskilt, par, alla). Lärarna uppger att betänketid är viktigt för att alla elever oavsett förutsättningar och behov ska komma till tals. När det gäller elevernas placering i klassrummet och gruppindelningar uppger lärarna att de utgår från individens behov och inte tar hänsyn till kön. Eleverna berättar i intervju att lärarna regelbundet byter elevernas placeringar i klassrummet och förklarar för eleverna att det är viktigt att kunna arbeta med olika personer. Enligt eleverna placerar lärarna ibland pojke och flicka ihop för att det ska bli mindre pratigt. Enligt både lärare och rektor använder de ibland könsuppdelade grupper i undervisningen. Rektorn berättar att könsuppdelade grupper kan fungera bättre då en viss grupp elever har samma intresse, men att lärarna inte tänker utifrån kön när de delar upp i grupper. En lärare berättar att eleverna önskat könsuppdelade grupper när de arbetade med sexualitet, samtycke och relationer, men lärarna valde att inte ha det då de i det fallet uppfattar att det är viktigt att elever av båda kön får kunskap och information även om det motsatta könet. Vidare framgår av intervju med lärare att lärarna identifierar könsbundna mönster hos eleverna, exempelvis att pojkar är mer fysiska och att flickor i högre grad använder ord i konflikter. Lärarna arbetar med att förebygga konflikter och diskuterar hur eleverna kan hantera situationer annorlunda men agerar utifrån elevernas individuella behov och inte utifrån att utmana identifierade könsmönster. I intervju med pojkar framkommer att pojkarna upplever att de i högre grad får tillsägelser än flickorna. Det framgår även att pojkarna upplever att de på idrottslektionerna måste delta i exempelvis dansmoment, men att flickorna inte får samma bemötande av lärarna när de inte deltar aktivt i exempelvis fotboll eller brännboll. Lärarna beskriver att de bemöter flickors och pojkars agerande på olika sätt, och i högre grad pratar med flickor enskilt, vilket leder till att pojkar kan uppfatta det som att flickorna mer sällan får tillsägelser. Av intervjun med lärare framgår vidare att de nyligen valt ut nya läromedel i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen, men i den urvalsprocessen var

könsnormer inte ett prioriterat fokus. I val av skönlitteratur i svenska har ett norm-kritiskt perspektiv utifrån kön däremot varit en faktor, exempelvis har en bok som handlar om en flicka som vill spela ishockey valts utifrån det perspektivet.

Lärares undervisning om jämställdhet

Granskningen visar att lärarna inkluderar jämställdhetsperspektivet i vissa ämnen och moment i undervisningen. Lärarna ger i intervjun exempel på moment med jämställdhetsperspektiv i undervisningen, men beskriver inte att det förekommer löpande. I ämnet svenska läser några elever exempelvis en bok som handlar om en karaktär som bryter mot könsnormerna som de också diskuterar kring, och i historia har de pratat om hur det var för kvinnor under medeltiden. I idrott och hälsa har eleverna fått diskutera villkor för kvinnor och män inom idrott och jämställdhet är även en del av ett arbetsområde kopplat till ledarskap. I intervju med eleverna framgår dock att de flesta inte känner igen begreppet jämställdhet. Vissa elever kan ge några exempel från undervisningen som handlat om villkor för kvinnor och män i bland annat historia, svenska och idrott, medan andra uppger att de inte arbetat med det alls.

Granskningen visar även att lärarna i viss mån fångar upp och låter eleverna diskutera frågor som rör jämställdhet i undervisningen. Lärarna berättar i intervjun att de fångar upp frågor kring jämställdhet exempelvis när det kommer upp på nyhetsprogram de ser på i undervisningen. De ger också andra exempel på när frågor fångas upp, som när en elev i samband med en redovisning visade en bild som föreställde soldater som samtliga var män. Då diskuterade de vad det kan bero på att det bara var manliga soldater på bilden. Lärarna uppger också att de alltid fångar upp och diskuterar eventuella negativa uttalanden från eleverna kopplat till kön, som att pojkarna ibland upplever att flickorna får positiv särbehandling eller att de inte vill vara kompis med flickor. Även eleverna berättar att det har förekommit situationer då någon elev uttalat sig på ett generaliserande sätt om kvinnor, och att lärarna agerat på det och diskuterat frågan.

Av granskningen framgår dock att lärarna i låg omfattning utmanar elevernas upplevelse av den egna förmågan utifrån ett könsperspektiv. I intervjun anger lärarna att de uppmuntrar eleverna utifrån deras individuella intressen och behov, oavsett kön, och att de inte vill lägga fokus på könsnormer kring ämnen och intressen. Av intervju med eleverna framkommer att lärarna i låg grad uppmuntrar elevers eventuella normbrytande intressen. De ger exempel på att en pojke börjat på dans men sedan slutat för att han blev retad och att detta inte diskuterats med lärarna. Eleverna uppger dock att de på generell nivå pratat om att det är okej att ha olika intressen oavsett om du är pojke eller flicka.

Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Granskningen visar att det på skolan förekommer gemensamma inslag kopplat till studie- och yrkesvägledning, även om lärarna härutöver inte på ett strukturerat sätt arbetar med studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Av både inskickat material och intervjuer framgår att det finns ett antal på förhand planerade moment kopplat till studie- och yrkesvägledning. Bland annat har eleverna prao på vårterminen i årskurs 6 och varje hösttermin genomförs en temavecka med samtliga årskurser, vilket har fokus på framtid och yrken. Temaveckan genomförs i samarbete med lokala företag och arbetsplatser och olika uppgifter är planerade till de olika årskurserna. Exempelvis ska eleverna i årskurs 5 göra en film om vårddyrken och eleverna i årskurs 6 ska bygga egna robotar. Det finns också en förening som regelbundet besökt skolan och pratat om entreprenörskap. Det framgår dock i inskickat material och intervjuer att studie- och yrkesvägledning härutöver sällan integreras i den löpande undervisningen. I intervju med lärare framgår att frågor som rör yrken och utbildning kan fångas upp i stunden, exempelvis i samband med studiebesök, men sällan i planerade moment. Skolans studie- och yrkesvägledare uppger dock att frågor relaterat till studie- och yrkesvägledning kommer in i undervisningen utan att lärarna reflekterar över det, exempelvis kopplat till de lokala förutsättningarna på arbetsmarknaden. Bland annat har lärarna tagit upp att det kan vara värdefullt att lära sig tyska då ett stort, lokalt företag har tysktalande ägare. Både lärare och elever beskriver vidare att de brukar prata om att det på ett generellt plan är viktigt att anstränga sig i skolan och kunna studera vidare på gymnasiet för att i framtiden kunna få ett jobb. Dock brukar de inte prata om olika ämnens relevans för specifika yrken.

Vidare visar granskningen att lärarna i vissa fall problematiserar könsbundna utbildnings- och yrkesval. I intervju med lärare framkommer att de inte har ett uttalat arbete kring att problematisera könsstereotypa yrkesval, men att sådana frågor kan komma upp spontant i undervisningen. De har bland annat diskuterat yrkestitlar utifrån kön, så som "brandman" och "sjuusköterska". I intervjun med rektorn framkommer att de bjudit in en kvinnlig polis till skolan i syfte att utmana könsstereotypa föreställningar kring polisycket. Det framgår även i inskickat material och av skolans studie- och yrkesvägledare att det i samband med tidigare nämnda gemensamma aktiviteter på skolan också finns ett arbete för att uppmuntra flickor att söka sig till industri och tekniska yrken på initiativ av ett lokalt industriföretag. Det finns på skolan också ett aktivt arbete för att locka fler att söka sig till vård- och omsorg, men det framkommer i intervju med lärare att detta arbete inte särskilt syftar till att skapa intresse hos pojkar för att söka sig till denna kvinnodominerade

bransch. Enligt eleverna har de inte problematiserat könsnormer kopplat till yrken i undervisningen.

Av granskningen framgår att lärarna inte på ett strukturerat sätt arbetar för att se till att studie- och yrkesvägledningen är aktuell och relevant och inte heller använder sig av kompetensen hos studie- och yrkesvägledare. Lärarna berättar i intervjun att de håller sig uppdaterade genom att följa nyheter, diskutera med varandra samt fånga upp frågor som uppkommer från eleverna. Lärarna berättar även att skolans studie- och yrkesvägledare har gjort enstaka insatser direkt mot eleverna, främst i samband med prao i årskurs 6, men att studie- och yrkesvägledaren och lärarna inte haft ett utvecklat samarbete tidigare. Studie- och yrkesvägledaren berättar dock att hen framöver kommer att delta på lärarnas arbetsplatsträffar och ta upp studie- och yrkesvägledning.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt särskilt med avseende på kön.

Granskningen visar att lärarna har ett aktivt arbete kring trygghet och värdegrund men att det inte finns ett aktivt arbete kring att problematisera och utmana de stereotypa mönster kopplat till kön som gestaltas i samhället såväl som i klassrummet. Gemensamma diskussioner kring könsnormer sker i vissa sammanhang, men har begränsad effekt på undervisningen. Lärarna är medvetna om vissa könsbundna mönster hos eleverna, men i sitt bemötande av eleverna läggs ett stort fokus på ett individriktat förhållningssätt vilket riskerar att osynliggöra begränsande könsmönster på aggregerad nivå.

Av läroplanens inledande del, Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹

¹ Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag.

I läroplanens avsnitt om normer och värden anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Lärare ska specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna utvecklar sitt arbete med ett normmedvetet förhållningssätt i undervisningen, särskilt med avseende på kön. Lärarna behöver reflektera över könsmönster både hos eleverna men även utifrån vad de själva förmedlar och vilka förväntningar de har. Utifrån denna analys är det viktigt att gå vidare och ta reda på vad dessa mönster beror på och problematisera de bakomliggande föreställningarna. Baserat på detta kan lärarna utforma sin undervisning på ett sätt så att den utmanar och inte reproducerar eventuella begränsande könsnormer. Lärarna på skolan utvecklar med fördel detta arbete gemensamt, varför rektorn har en viktig roll i att leda och ge förutsättningar för arbetet.

Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll.

Granskningen visar att jämställdhet förekommer i vissa moment och ämnen i undervisningen, men att det inte finns med som ett kontinuerligt perspektiv. Det förekommer att frågor som rör jämställdhet fångas upp i stunden, men det sker sällan på ett planerat och strukturerat sätt, så att eleverna regelbundet får möjlighet att diskutera och vidga sina perspektiv kring jämställdhet. Det finns inte heller ett medvetet arbete kring att vidga elevernas syn på den egna förmågan och uppmuntra ansträngningar som går emot könsstereotyperna normer.

Av läroplanens inledande del, Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och

² Lgr 22, avsnitt 2.1, Normer och värden.

förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.³

I läroplanens avsnitt om normer och värden anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Lärare ska specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna utvecklar arbetet med att kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på det centrala innehållet i samtliga ämnen. Lärarna behöver fördjupa sin egen och elevernas förståelse för hur jämställdhet har betydelse för olika ämnen och områden. I detta ingår även att kontinuerligt arbeta för att stärka elevernas upplevelse av den egna förmågan inom områden som typiskt associeras med det andra könet, vilket i sin tur kan öka elevernas möjligheter att göra medvetna val utan att begränsas av könsstereotyper föreställningar. Även detta arbete sker med fördel i samarbete med kollegor, varför rektorn bör erbjuda konkreta förutsättningar ett sådant samarbete.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Anna Johansson
Beslutsfattare
Signerat av: Anna Johansson

X Maja Beckman

Maja Beckman
Föredragande
Signerat av: Maja Beckman

I handläggningen av ärendet har även Verica Stojanovic deltagit.

³ Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag.

⁴ Lgr 22, avsnitt 2.1, Normer och värden.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket genomfördes 26 september 2023 av utredarna Maja Beckman och Verica Stojanovic.

Skolenheten har årskurs 4-6 men delar lokaler med två andra enheter som sammantaget har årskurserna F-9. Det är 172 elever i åk 4-6 och tre parallellklasser i varje årskurs. Det finns tillgång till en studie- och yrkesvägledare. Studie- och yrkesvägledaren ingår i elevhälsan och har 15 procent av sin tjänst riktad mot årskurs 4-6. Lärarna arbetar i ett gemensamt arbetslag men är även indelade i årskursteam. Andelen lärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne är 62 procent. Samma andel har en pedagogisk examen.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med skolans studie- och yrkesvägledare eller den som fullgör motsvarande uppgifter
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Följande kriterier granskas:

- Undervisningens form - hur lärarna utformar och genomför undervisningen utifrån ett jämställt och normmedvetet förhållningssätt.
- Undervisningens innehåll – hur lärarna undervisar om jämställdhet.
- Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se)

Bilaga 3: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22,**

2.6, Skolan och omvärlden) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.